

אריסטו על חיי האדם: אתיקה ופוליטיקה
Aristotle on Human Life: Ethics and Politics
סמינר לתואר ראשון - סמסטר אביב תשפ"ג

ד"ר אנדי גרמן, (andy@bgu.ac.il, agerman672@gmail.com)

הרצאה – ימי די בין 15-11, בנין 34, בחדר 214

שעות קבלה של מרצה הקורס: גמיש. בתיאום מראש, הכל אפשרי!

תנאי סף: השלמה בהצלחה של מבוא לפילוסופיה יוונית (א + ב). מי שלא עומד בתנאי סף אלה, לא יכול להשתתף בקורס זה.

באתיקה הניקומאכית אומר אריסטו שאולי יוקל עלינו מלאכת הגדרת האושר האנושי אם נצליח לפני כן לזהות את הפעילות (העבודה – *ergon*) שמאפיינת את האדם באשר הוא אדם ומבדילה אותו מכל ייצור אחר. במה האדם אמור לעסוק, לא באשר הוא רופא, או עורך דין, או אזרח או הורה, אלא באשר הוא אדם? בקורס זה ננסה להשיב על שאלה זו באופן שבו אריסטו חשב שצריך להשיב עליה: כשאלה על מהות האופי הטוב של האדם (אתיקה), כשאלה על כל היתכנות לאופי טוב כזה בלי מענה לשאלה על החברה האנושית הטובה ביותר, או לפחות הטובה ביותר האפשרית (פוליטיקה). על כן הקורס יוקדש לקריאה צמודה באתיקה הניקומאכית של אריסטו בליווי חלקים נרחבים בפוליטיקה שלו.

In the *Nicomachean Ethics*, Aristotle points out that we might have an easier time defining what happiness is, if we could first identify the function or activity ("work", or *ergon*, in Greek) that characterizes and distinguishes human beings from all other beings. That is: what, exactly, is a human being supposed to be busy doing, in order to be fully human? In this course, we will try to answer this question the way Aristotle thought it had to be answered: as a question about good human character (and so, a question in *ethics*), which he thought was impossible without a further question about the best (or best possible) human society in which character is molded (a *political* question). Therefore, our study will be devoted to reading the whole of Aristotle's *Nicomachean Ethics* and (hopefully!) large sections of his *Politics* as well.

מרכיבי הצינון (חובת נוכחות ומטלות):

נוכחות חובה בלא פחות מ-80% מהמפגשים

מטלות כתיבה:

1. **עבודת אמצע סמסטר** עד 2000 מילה בעברית, לא כולל רשימת מקורות והערות שוליים: **25% מהצינון**

2. **עבודה מסכמת רגילה או עבודה מחקרית ("סמינריונית")**

* תלמידי שנה ב' הרשומים לקורס זה **אינם רשאים להגיש בו עבודה מחקרית, רק עבודה מסכמת רגילה.**

* * עפ"י השנתון, תלמידי המחלקה לפילוסופיה מחויבים בכתיבת מספר עבודות מחקריות (כלומר, "עבודות סמינריוניות") במהלך התואר (אחת, שתיים, או שלושה בהתאם למסלול הלימודים). בקורס הנוכחי, תלמידי שנה ג' יוכלו לבחור אם לכתוב בו עבודה מחקרית כזו או עבודה מסכמת רגילה.

*** **שימו לב: רק מי שכתב עבודה מחקרית יקבל אישור על כך לצורך סגירת התואר.** במידה ובחרתם לכתוב בקורס עבודה מהסכמת רגילה, עצם היותכם רשומים לקורס **אינו** נחשב כמילוי חובת הסמינריונים בתואר!!

א. **עבודה מסכמת רגילה** – עד 3000 מילה בעברית, לא כולל רשימת מקורות והערות שוליים (75% מהצינון)

ב. **עבודה מחקרית ("עבודה סמינריונית")** – עד 4500 מילה בעברית, לא כולל רשימת מקורות והערות שוליים. עבודה מחקרית חייבת להתבסס על לא פחות מ-2 מקורות מהספרות המחקרית על אריסטו. (75% מהצינון)

חומרי קריאה לקורס:

המחלקה לפילוסופיה – אוניברסיטת בן גוריון

בעברית כיום קיים רק תרגום אחד שימושי ונגיש לאתיקה הניקומאכית – זו של יוסף ליבס. ניתן להשתמש בתרגום הזה ולכתוב את העבודות שלכם על בסיסו, אבל אנחנו נשתמש בתרגום אנגלי משופר בהרבה, זה של Joe Sachs, מיודענו. אנחנו נעבוד עם התרגום הזה בכיתה ביחד עם התרגום העברי. עותק ממנו נמצא בשמורים של ספריית ארן, ממנו תוכלו לצלם כאוות נפשכם. ולבגי הקטעים שנקרא מספר הפוליטיקה: יש תרגומים רבים באנגלית אבל אני ממליץ על שניים – זה של Sachs וזה של Carnes Lord. בכיתה נעבוד עם תרגומו של Sachs. במקרה של החיבור הזה מצב התרגומים העבריים מורכב יותר – אין תרגום עברי מלא לכל הספר, אבל יש תרגום עברי חדש יחסית שמקיף את ספרים א-ג של הפוליטיקה, בידי נורית קרשון ורחל צלניק אברמוביץ (מהוצאת רסלינג). זהו תרגום טוב ויהיה נוכח גם הוא בכיתתנו, אבל כאמור, הוא איננו מלא.

רשימת ספרות מחקרית: כהרגלי בקודש, הרשימה הזו תהיה מצומצמת למדי. אני רוצה שתתמקדו באריסטו עצמו, ולא במה שאמר חוקר זה או אחר על אריסטו. רשימה סופית של חומרי קריאה משני כזה תופץ בתחילת הסמסטר.

למען הסר כל ספק – **על התלמידים בלבד** מוטלת החובה להשיג את כל חומר הקריאה.

פליגיאט: פליגיאט, שהוא העתקת משפטים, ורעיונות, ו/או קטעים שלמים ממקור כלשהו (מספר, מהאינטרנט, מעבודתו של מישהו אחר) והצגתם כאילו היו שלכם מבלי הפניה כדין לאותו מקור בהערת שוליים, הינה העבירה החמורה ביותר באוניברסיטה. למעשה, מדובר בגזל והונאה במכה אחת. גזל של קניינים הרוחני של אחרים, והונאת המרצה כאילו אתם אלה שעשיתם את העבודה שלא עשיתם. כנייל לגבי הגשת עבודה שנכתבה כולה או חלקה ע"י מישהו אחר (או נרכשה בכסף) כאילו היתה שלכם. אציין גם שלמרות שאינני מתנגד, כמובן, לסיעור מוחות ודיונים בצוותא, **את הכתיבה עליכם לעשות לבד**. כל חשד לפליגיאט יטופל במסגרת וועדת המשמעת של האוניברסיטה והרשעה בעבירה כזו גוררת עונשים כבדים ביותר שיש בהם להשפיע על כל עתידכם האקדמי ואף מעבר לו.

פרשיות לימודים (ייתכנו שינויים, בהודעה מראש):

הערות	קריאת חובה נוספת	הנושא	
(הגשת עבודות תהא לתיבה ייעודית באתר הקורס, עד השעה 23.59 בתאריך הנקוב)			
שיעור זה יתקיים בזום	מבוא של מתרגם הספר לאנגלית – Joe Sachs אתיקה ניקומאכית ספר 10, פרק 9.	הרצאת מבוא: 1. אתיקה ופוליטיקה אצל אריסטו 2. מונחים אריסטוטליים כבעיה פילוסופית	1 8.3.23
עקב הפסקת לימודים לאירועי יום האשה, השיעור יתקיים בין 11.30-1200 ואז שוב בין 14.15-1500.	הפוליטיקה של אריסטו ספר 1	האתיקה הניקומאכית: ספר 1	2 15.3.23
	הפוליטיקה ספר 7, פרקים 5, 8, 13	האתיקה הניקומאכית: ספר 1	3 22.3.23
	הפוליטיקה: ספר 7, פרק 14 + 15 כל ספר 8	האתיקה הניקומאכית: ספר 2	4 29.3.23
על פי הוראות האוניברסיטה שיעור זה מתקיים בזום ביום א'		האתיקה הניקומאכית: ספרים 2-3	5 2.4.23
חופשת פסח – אין שיעור ב-12.4.23			
	הפוליטיקה, ספר 7, פרקים 1+2	האתיקה הניקומאכית ספרים 3-4 – הסגולות הטובות של האופי	6 19.4.22
יום העצמאות – אין שיעור ב-26.4.2023			
	פוליטיקה: ספר 4, פרקים 7 - 13	האתיקה הניקומאכית ספר 5 - על הצדק	7

המחלקה לפילוסופיה – אוניברסיטת בן גוריון

	ספר 5: פרקים 11-13 ספר 7, פרקים 1-4, 7, 8, 13		3.5.23
תאריך הגשה לעבודת אמצע סמסטר – 4.5.2023 עד חצות			
		ספר 6 – הסגולות השכליות	8 10.5.23
		ספר 7 + ספר 8 – העונג והשחתת האופי	9 17.5.23
24.5.23 – שיעור מבוטל עקב נסיעת המרצה. מועד שיעור השלמה ייקבע			
יום הסטודנט – אין שיעור ב-31.5.23			
7.6.23 – שיעור מבוטל עקב נסיעת המרצה. מועד שיעור ההשלמה – 28.6.23			
		ספר 8 + ספר 9 – החברות והחברה הפוליטית כסוג של חברות	10 14.6.23
		ספר 10: מהם חיי העיון בכלל?	11 21.6.23
	פוליטיקה: ספר 1, פרקים 1-7	ספר 10: חיי העיון ויחסם לחיים המדיניים	12 שיעור השלמה 28.6.23

תאריך הגשה לעבודה מחקרית ("סמינריונית"): 31.10.2023 עד חצות לתיבת ההגשה ב Moodle
תאריך הגשה לעבודה מסכמת רגילה : 5.8.2023 עד חצות לתיבת ההגשה ב Moodle